

รายวิชา สังคมศึกษาฯ

รหัสวิชา ส23101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้สอน

ครูวิชิต ลือยศ

เรื่อง

พระอภิธรรมปิฎก

พระอภิธรรมปิฎก

ขอขอบคุณที่มาภาพจาก : truthseeker08. พิธีกรรม. <https://pixabay.com/th/photos/พิธีกรรม-พุทธศาสนาเถรวาท-พุทธ-3335526/>. ลงข้อมูลเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2561

ขอขอบคุณที่มาภาพจาก : Sasin Tipchai. พระสงฆ์. <https://pixabay.com/th/users/sasint-3639875/>. ลงข้อมูลเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2559

จุดประสงค์

นักเรียนสามารถอธิบาย
ความหมาย โครงสร้างสาระสำคัญ
ของพระไตรปิฎกได้

ขอขอบคุณที่มาจาก : Helena Cuerva. ดอกบัวบาน บัว ดอกไม้.
<https://pixabay.com/th/photos/ดอกบัวบาน-3588694/>. ลงข้อมูลเมื่อวันที่
4 กรกฎาคม 2559

จุดประสงค์

นักเรียนสามารถวิเคราะห์
ความสำคัญของพระไตรปิฎก
ที่มีต่อพระพุทธศาสนา

จุดประสงค์

นักเรียนสามารถอธิบาย
ถึงคุณค่าและความสำคัญ
ของพระไตรปิฎก

คำถาม

ประจำบทเรียน

พระพุทธเจ้านั้นได้เสด็จดับขันธ
ปรินิพพานมากกว่า 2000 ปีแล้ว
นักเรียนทราบได้อย่างไรว่าหลักธรรม
ที่ได้เรียนรู้มานั้น มาจากการตรัสรู้
ของพระพุทธเจ้าจริง

พระอภิธรรมปิฎก

ขอขอบคุณที่มาภาพจาก : truthseeker08. พิธีกรรม. <https://pixabay.com/th/photos/พิธีกรรม-พุทธศาสนาเถรวาท-พุทธ-3335526/>. ลงข้อมูลเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2561

ขอขอบคุณที่มาภาพจาก : Sasin Tipchai. พระสงฆ์. <https://pixabay.com/th/users/sasint-3639875/>. ลงข้อมูลเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2559

ความหมาย พระไตรปิฎก

ขอขอบคุณที่มาภาพจาก : มติชน. รื่นรมย์มเยศ : อ่านพระไตรปิฎกระหว่างบรรทัด (1)

โดย เสถียรพงษ์ วรรณปก.

https://www.matichon.co.th/columnists/news_942117. ลงข้อมูลเมื่อวันที่

6 พฤษภาคม 2561

พระไตรปิฎก แปลว่า
3 คัมภีร์

เมื่อแยกเป็นคำ ๆ ได้ว่า
พระ + ไตร + ปฎก

“คำว่า **พระ** เป็นคำแสดง
ความเคารพหรือยกย่อง”

ขอขอบคุณที่มาภาพจาก : Pexels. พระพุทธศาสนา.
<https://pixabay.com/th/photos/บอล-พระพุทธศาสนา-พีธี-1845861/>.
ลงข้อมูลเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2559

“คำว่า ไตร แปลว่า สาม”

A person wearing an orange robe, likely a Buddhist monk, is shown from the chest up. Their hands are clasped together in a prayer-like gesture, with fingers pointing upwards. The background is a soft, out-of-focus warm light, possibly from a sunset or a fire. The right side of the image has a dark teal overlay where the text is located.

“คำว่า **ปิฎก** แปลได้

2 อย่าง คือ แปลว่า คัมภีร์
หรือแปลว่า กระจาด ตะกร้า”

“**ดังนั้น** พระไตรปิฎก
จึงหมายถึง สิ่งที่รวบรวมคำสั่งสอน
ของพระพุทธเจ้าไว้เป็นหมวดหมู่”

“ไม่ให้กระจัดกระจาย
คล้ายกระจาดหรือตะกร้า
อันเป็นภาชนะใส่ของนั่นเอง”

ปิฎก 3

หรือพระไตรปิฎก แบ่งออกเป็น

“พระวินัยปิฎก”

ว่าด้วยวินัยหรือศีลของ

ภิกษุ ภิกษุณี

“พระสูตรตันตปิฎก”

ว่าด้วยพระธรรมเทศนา

“พระอภิธรรมปิฎก”

ว่าด้วยธรรมล้วน ๆ หรือ
ธรรมสำคัญ

พระอภิธรรมปิฎก

เป็นปิฎกฉบับหนึ่งในปิฎก
ทั้งสามในพระไตรปิฎก

ขอขอบคุณที่มาภาพจาก : shell_ghostcage.ธรรมชาติ พีช.

[https://pixabay.com/th/photos/ธรรมชาติ พีช-2458371/](https://pixabay.com/th/photos/ธรรมชาติ-พีช-2458371/).

ลงข้อมูลเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558

อภิธรรม แปลว่า ธรรมอันยิ่ง

A person wearing an orange robe, likely a Buddhist monk, is shown from the chest up. Their hands are clasped together in a traditional prayer gesture (Anjali Mudra). The background is a soft, out-of-focus warm light, possibly from a sunset or a fire. The right side of the image has a dark teal overlay where the text is placed.

“ปิฎกฉบับอภิธรรมนั้นเรียก
พระอภิธรรมปิฎก ซึ่งว่าด้วย
ประมวลหลักธรรม คำอธิบาย
ที่เป็นหลักวิชาล้วน ๆ”

“ไม่มีความเกี่ยวข้องกับ
เหตุการณ์และบุคคลเลย”

องค์ประกอบ

พระอภิธรรมปิฎก

“สำหรับพระอภิธรรมปิฎกนั้น
แบ่งออกเป็น **7 คัมภีร์**”

“ซึ่งเรียกย่อว่า ส้ม. วิ. ธา. ปุ. ก.
ย. และ ป. ตามลำดับ”

องค์ประกอบที่ 1 ธัมมสังคณี

“เรียกโดยย่อว่า สัม.
รวมข้อธรรมเข้าเป็นหมวดหมู่แล้ว
อธิบายทีละประเภท”

องค์ประกอบที่ 2

วิภังค์

A person wearing an orange robe, likely a Buddhist monk, is shown from the chest up. Their hands are clasped together in a traditional prayer gesture (Anjali Mudra). The background is a soft, out-of-focus warm light, possibly from a sunset or a fire. The overall mood is serene and contemplative.

“เรียกโดยย่อว่า วิ.

ยกหมวดธรรมขึ้นตั้งเป็นหัวข้อเรื่อง
แล้วแยกแยะออกอธิบายชี้แจงวินิจฉัย
โดยละเอียด”

องค์ประกอบที่ 3

ธาตุกถา

“เรียกโดยย่อว่า ธา.
สังเคราะห์หรือจัดประเภทข้อธรรม
ต่าง ๆ เข้าเป็นหมวดเป็นหมู่”

องค์ประกอบที่ 4 บุคคลบัญญัติ

“เรียกโดยย่อว่า ปุ.
บัญญัติความหมายบุคคลประเภท
ต่าง ๆ ตามคุณธรรมที่มีอยู่”

องค์ประกอบที่ 5
กถาวัตถุ

“เรียกโดยย่อว่า ก.
แถลงและวินิจฉัยทัศนะที่ขัดแย้ง
กันของนิกายต่าง ๆ”

องค์ประกอบที่ 6

ยมก

“เรียกโดยย่อว่า ย.

ยกหัวข้อธรรมขึ้นวินิจฉัยด้วย
วิธีถามตอบ โดยตั้งคำถามย้อนกัน
เป็นคู่ ๆ”

องค์ประกอบที่ 7
ปัญญา

“เรียกโดยย่อว่า ป.

อธิบายปัจจัย 24 และแสดง
ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมทั้งหลาย
อย่างละเอียด”

กิจกรรม

(กำหนดเวลาในการทำ 10 นาที)

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปบทเรียนที่ได้
จากการเรียนในเรื่อง พระอภิธรรมปิฎก
ลงสมุดในรูปแบบแผนผังความคิด

ขอขอบคุณที่มาภาพจาก : Helena Cuerva. เซน พระพุทธรูป.
[https://pixabay.com/th/photos/เซน พระพุทธรูป-509371/](https://pixabay.com/th/photos/เซน-พระพุทธรูป-509371/). ลงข้อมูลเมื่อ
วันที่ 31 ตุลาคม 2557